

51 | Ontbinding rechtspersoon door KvK

Zoals bekend, kan sedert 1 september 1994 een rechtspersoon worden ontbonden door een beschikking van de Kamer van Koophandel en Fabrieken (KvK), artikel 2:19 lid letter e juncto 19a BW. Zie over de invoering van deze procedure JBN 1992, nr 24 en JBN 1994, nr 100. Hieronder worden drie procedures in dezen behandeld.

In het eerste geval betrof het een vennootschap die de termijnen, waarbinnen de handelsregisterbijdrage had moeten worden voldaan en de jaarstukken hadden moeten worden openbaar gemaakt, ruimschoots had overschreden, artikel 2:19a lid 1 letters a en c BW.

De aangetekende brief welke de KvK ingevolge lid 3 van artikel 2:19a BW aan het laatstbekende adres van de rechtspersoon en de bestuurder had verzonden, heeft door verhuizing en ziekenhuisopname noch de vennootschap, noch de bestuurder bereikt.

Bij deze brief wordt medegedeeld dat de KvK voornemens is tot ontbinding van de rechtspersoon over te gaan met vermelding van de omstandigheden waarop het voornemen is gegrond. Na verloop van 8 weken na dagtekening van de aangetekende brief, ontbindt de KvK de rechtspersoon bij beschikking, artikel 2:19a lid 4 BW. Deze beschikking is echter niet zo definitief als wel wordt gedacht.

In het onderhavige geval betrof het een rechtspersoon met een bloeiende onderneming waarin 15 personeelsleden werkzaam waren en waarvan de omzet in 1995 ruim 1,7 miljoen gulden beliep.

Deze rechtspersoon ging tegen de beschikking van de KvK in beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, artikel 8:81 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) juncto artikel 19 Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie.

De KvK meende dat de ontbinding van de rechtspersoon na verloop van eerderbedoelde termijn van 8 weken na dagtekening van de aangetekende brief, onherroepelijk was geworden en dat het haar niet meer vrijstond daarop terug te komen.

De president oordeelde dat de KvK terzake inderdaad geen beleidsvrijheid toekwam, maar dat zij haar besluit niet zorgvuldig had voorbereid, althans een nader onderzoek had moeten instellen, omdat zij in het bezit was van een mededeling van de belastingdienst dat de rechtspersoon aangifte had gedaan voor de vennootschapsbelasting. In artikel 2:19a BW is voorzien in een bezwaarprocedure die de KvK

verplicht tot heroverweging. Deze procedure biedt volgens de president de KvK voldoende grondslag om haar aanvankelijke beschikking te herroepen, indien de KvK tot de conclusie komt dat het, gelet op de nader gebleken feiten en omstandigheden, een alleszins 'levende' rechtspersoon betreft. De president oordeelde, alle omstandigheden in aanmerking genomen, dat, nu het hier een normaal functionerende rechtspersoon betrof, haar acute levensbeëindiging niet geïndiceerd was; hij schorste de beschikking van de KvK en gelaste melding van deze uitspraak in het handelsregister.

In het tweede berechte geval voldeed de betrokken vennootschap aanvankelijk niet aan twee van de in artikel 2:19a lid 1 BW genoemde gronden tot ontbinding van de rechtspersoon, te weten het niet voldoen van de bijdrage aan het handelsregister (letter a) en het niet doen van aangifte voor de vennootschapsbelasting (letter d). Na het verstrijken van de acht weken na dagtekening van de aangetekende brief doch op het moment van de beschikking van de KvK, was de vennootschap nog slechts ter zake van één van de in die brief vermelde omstandigheden, bedoeld in voormeld artikel, in verzuim, te weten de aangifte voor de vennootschapsbelasting. Ter zake van deze aangifte stelde de vennootschap dat zij was opgegaan in een fiscale eenheid met een moedermaatschappij en dat laatstbedoelde vennootschap aangifteplichtig was. De KvK stelde zich op het standpunt dat zij na ommekomst van de termijn van acht weken moest ontbinden en zij terzake geen discretionaire bevoegdheid had.

Volgens de president wijst daarentegen de Memorie van Toelichting bij artikel 2:19a BW erop dat 'op het moment dat de Kamer van Koophandel (...) de rechtspersoon bij beschikking wil ontbinden twee van de in lid a tot en met d genoemde omstandigheden zich nog (moeten) voordoen'. Bovendien was de KvK volgens de president nalatig in haar onderzoeksplicht naar de aangifteplichtigheid voor de vennootschapsbelasting in verband met de gestelde concernverhouding. Ook deze beschikking van de KvK wordt door de president geschorst.

In de derde te behandelen beslissing van de president van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven speelde evenals in de eerste hierboven behandelde beslissing, het probleem van het vermeld staan van onjuiste adressen van de vennootschap en van de

directeur in het handelsregister. Op de naar beide adressen in Zürich, Zwitserland, verzonden voornemenbrief van de KvK, waarin werd vermeld dat niet voldaan was aan de verplichting tot betaling van de handelsregisterbijdrage (letter a) en aan de verplichting tot deponering van de jaarrekeningen (letter c), werd eerst na het verstrijken van de termijn van 8 weken gereageerd. Inmiddels was het besluit tot ontbinding genomen.

De president constateert dat ook op het moment van het besluit tot ontbinding niet was voldaan aan de sub a en c van artikel 2:19a lid 1 BW vermelde gronden van ontbinding (vergelijk de hierboven weergegeven passage uit de Memorie van Toelichting). Volgens de president ontslaat de uit wettelijke regeling voortvloeiende gehoudenheid van de KvK om tot ontbinding over te gaan, haar niet van de plicht om, in het kader van de zorgvuldige voorbereiding van haar besluitvorming, indien er aanwijzingen voorhanden zijn dat de betreffende rechtspersoon wellicht toch nog volop activiteiten uitoefent, een onderzoek terzake in te stellen (vergelijk de hierboven uit de eerste behandelde beslissing weergegeven overweging van de president).

De president oordeelde dat in het onderhavige geval van bedoelde aanwijzingen niet is gebleken en handhaaft de beslissing van de KvK. Ook omdat hij ervan uitgaat dat het exemplaar van de voornemenbrief van de KvK dat verzonden is aan het adres van de directeur, de directeur heeft bereikt, omdat daarop wel doch na de termijn van 8 weken is gereageerd.

Pres. CvBB 19 november 1996, KG 1997, 49

Pres. CvBB 16 januari 1997, KG 1997, 77

Pres. CvBB 10 februari 1997, KG 1997, 151

W. Bosse

52 Aansprakelijkheid voor het veroorzaken van verontreiniging; alternatieve causaliteit

Bakker en Moerman zijn burens. De aan hen in eigendom toebehorende onroerende zaken, alsmede het door Bakker gepachte perceel grond, grenzen aan elkaar. De betreffende onroerende zaken worden doorsneden door een afwateringssloot, deel uitmakend van het waterschap 'Noardlik Westergoa'. De sloot is door het waterschap als schouwsloot aangewezen.

Bakker en Moerman zijn gesommeerd de sloot te

hekkelen (schoonmaken, ontgroeven) en de bodem op het voorgeschreven peil te brengen.

Uit een - op verzoek van Bakker - uitgevoerd onderzoek van de baggerspecie blijkt dat de sloot zodanig is verontreinigd dat deze baggerspecie moet worden aangemerkt als chemisch afval en als zodanig moet worden afgevoerd en gesaneerd. De hieraan verbonden kosten wenst Bakker op Moerman te verhalen. Hij stelt daartoe dat Moerman de sloot - onrechtmatig - heeft vervuild. Moerman stelt daartegenover dat de sloot mede is verontreinigd door zijn (Moerman's) rechtsvoorganger en de zoon van Bakker.

Rechtbank en Hof stellen vast dat de sloot door toedoen van Moerman is vervuild. Moerman wordt veroordeeld tot het betalen van de gehele schade. Mogelijk is dat de verontreiniging mede door anderen is veroorzaakt, zulks doet evenwel aan de aansprakelijkheid van Moerman voor de gehele schade niet af. Wellicht heeft Moerman een regresvordering op zijn rechtsvoorganger en/of de zoon van Bakker.

Door zo te beslissen hebben Rechtbank en Hof in deze zaak - waarop het recht van vóór 1992 van toepassing was - terecht aansluiting gezocht bij het bepaalde in artikel 6:99 BW, aldus de Hoge Raad. Dit artikel luidt:

'Kan de schade een gevolg zijn van twee of meer gebeurtenissen voor elk waarvan een andere persoon aansprakelijk is, en staat vast dat de schade door ten minste één van deze gebeurtenissen is ontstaan, dan rust de verplichting om de schade te vergoeden op ieder van deze personen, tenzij hij bewijst dat deze niet het gevolg is van een gebeurtenis waarvoor hijzelf aansprakelijk is'.

Volgens de Hoge Raad ligt aan dit artikel ten grondslag de gedachte dat:

'wanneer vaststaat dat de aangesprokene aansprakelijk is voor een bepaalde gebeurtenis waardoor de gehele gevorderde schade kan zijn ontstaan, die schade niet geheel of gedeeltelijk voor rekening van benadeelde behoort te blijven op de grond dat anderen, voor wie hij niet verantwoordelijk is, naar de stellingen van de aangesprokene een deel van de schade hebben veroorzaakt en de benadeelde niet kan bewijzen dat de gehele schade het gevolg van de voormelde gebeurtenis is'.

HR 17 januari 1997, NJ 1997, 230

J.G. Gräler